

In memoriam Nederlandse jezuiten 2017-2018

Jac Lampe, Ton Wilmering, Theo van Eijk, Evert Stagge, Paul Smits van Waesberghe

Pater Jac Lampe

1930-2017

Jac werd geboren op Koninginnedag, 31 augustus 1930, in een gezin van zes kinderen, 5 jongens en een meisje. Zijn vader was accountant. Het gezin woonde naast het Concertgebouw, tegenover de artiesteningang, niet ver van de kerk aan de Obrechtstraat, waar Jac misdienaar was. Hij behaalde zijn diploma gymnasium B aan het Ignatiuscollege in 1948, en trad datzelfde jaar op 7 september in bij de jezuiten.

Na 2 jaar noviciaat vertrok hij op 20-jarige leeftijd naar Indonesië, waar hij 44 jaar zou blijven. Jac studeerde eerst filosofie in Yogyakarta, daarna scheikunde in Jakarta, waar hij tevens surveillant en leraar was aan het Kolese Kanisius en tenslotte theologie in Yogyakarta.

Op 31 juli 1962 werd hij priester gewijd in Yogyakarta. Na zijn tertiaat in Drongen werd Jac leraar aan het kleinseminarie in Mertoyudan. In 1966 werd Jac directeur van de Uitgeverij en Drukkerij Kanisius, gelegen naast de pastorie van Kidul Loji in Yogyakarta. Iedere dag las hij de vroegmis, waarvan een van zijn misdienaars, die later zelf jezuïet werd, zich herinnerde dat niemand zo snel de Mis kon lezen als hij.

De drukkerij werd zijn levenswerk. Aanvankelijk opgezet door de Broeders van Maastricht om schoolboeken te drukken, werd de Percetakan Kanisius door Jac uitgebouwd tot een toonaangevende uitgeverij van godsdienstige boeken en boeken op het gebied van landbouw, pedagogie, psychologie en talen vanaf het niveau lagere school tot aan het universitaire onderwijs. Dat alles gedrukt met moderne apparatuur. Daartoe bekwaamde Jac zich als een van de eersten in Indonesië in het gebruik van computers. Hij werd een alom gerespecteerd expert. Veel medewerkers rekruteerde hij uit oud-studenten van het kleinseminarie. In 1989 betrok hij een splinternieuw complex aan de rand van Yogyakarta. Nog steeds staat zijn uitgeverij bekend om zijn kwaliteit.

Gedurende zijn hele verblijf in Yogyakarta organiseerde Jac op zondagen een gezellige avond voor de Nederlandse missionarissen bij hem aan huis.

In 1994 keerde Jac terug naar Nederland. Hij ging na enige tijd wonen in Den Haag, eerst in het Aloysiushuis en daarna in de Amaliastraat. Hij hielp vandaaruit individuele jezuiten en communauten en werken zoals het Ignatiushuis met hun computernetwerken en -problemen. Hij was ook de spil in de contactgroep tussen jezuiten en oud-jezuiten.

In 2012 verhuisde Jac naar het Berchmanianum. Hij zag er naar uit om te verhuizen naar de nieuwbouw van Aqua Viva, en enthousiasmeerde ook zijn medebewoners door uitgebreide fotoreportages te maken van de voortgang van de bouw. Jammer

genoeg heeft hij er zelf nog geen jaar van kunnen genieten. We verliezen in Jac een opgewekte en hulpvaardige huisgenoot, die alle belangrijke en minder belangrijke gebeurtenissen vastlegde met zijn fototoestel, een geestige spreker bij jubilea, en een bevlogen lid van de bewonerscommissie. Een man met aandacht voor zijn medemensen, vooral voor hen die in moeilijkheden verkeerden.

Onverwachts stierf hij aan een dubbele longontsteking in het Radboud Ziekenhuis op 15 november, na een ziekbed van een paar dagen. Bij zijn uitvaart citeerde pater Wil Winkel in zijn homilie Jac's innerlijke inspiratie met diens eigen woorden: Ik geloof dat de bron van alle geloven de universele liefde is van ieder mens voor ieder mens. Mijn geloof is een zoektocht geworden naar die bron van deze universele liefde.

Ton Wilmering

1931-2017

Ton werd op 6 april 1931 geboren te Amsterdam als oudste in een gezin van vijf kinderen. Vader was zakenman. Als jonge tiener maakte hij de oorlog mee, wat met onderduikers in huis een spannende tijd was. Hun huis lag niet ver van dat van Anne Frank. Ton volgde het gymnasium A aan het Ignatius College en na zijn eindexamen trad hij op 7 september 1951 in bij de jezuiten in Grave. Op 31 juli 1963 werd hij priester gewijd in Maastricht.

Zijn eerste parochie was de H. Aloysius in Utrecht, waar hij 10 jaar heeft gewerkt. Hij was actief onder de jongeren voor wie hij een koor stichtte, een sociëteit oprichtte en kampen organiseerde. Hij hield er vrienden voor het leven aan over. Daarna volgde een sabbatjaar, waarin Ton werkzaam was bij de Gemeentelijke Sociale Dienst in Rotterdam. Hij zorgde er wel voor dat dat geen bureaubaan werd, maar hij kwam bij de probleemgevallen zelf aan huis. Die maatschappelijke betrokkenheid heeft Ton zijn hele leven gehad.

Na het sabbatjaar werd Ton pastoor in Zwijndrecht. Daar bleef hij 11 jaar en na zijn emeritaat zou hij vanwege zijn vele goede contacten naar Zwijndrecht terugkeren. Maar eerst ging hij naar Amsterdam. De korte tijd dat hij werkzaam was in de Krijtberg was hij bijna vaker op het gemeentehuis dan in de kerk, waar hij zich, gezien het aantal priesters daar, wat overbodig voelde. Gelukkig kreeg hij spoedig weer een eigen parochie, deze keer in Diemen, waar hij bleef tot hij 65 jaar was.

Zijn hele werkzame leven was hij actief in parochies, waar hij velen, jongeren en ouderen, wist te enthousiasmeren met liturgische werkgroepen, koren en catechese. Hij voelde de tijdgeest goed aan en met zijn 'moderne Missen' wist hij een breed publiek te winnen. De vele dankbare brieven bij zijn begrafenis getuigen van de invloed die hij op zeer veel mensen heeft gehad.

Na zijn pensionering keerde Ton terug naar zijn geliefde Zwijndrecht, waar hij veel kennissen had. Van daaruit verleende hij assistentie in de omtrek. Bijzonder in trek

was zijn wekelijkse viering op vrijdag in de Jacobuskapel van het ziekenhuis; voor sommige ouderen de fijnste dag van hun week. In die tijd ging hij ook voor langere perioden naar Zuid-Afrika om daar te assisteren in de bisdommen Keimoes en Oudtshoorn.

Ton was vaardig met zijn pen. In zijn jongere jaren schreef hij theologische artikelen, vooral over liturgie. Later schreef hij artikelen voor de krant en vele gedichten, waarvoor hij soms ook een prijs ontving. De beste pennenvruchten bundelde hij in 'Twilmeringen'. In 2007 kreeg Ton een onderscheiding als Lid van de Orde van Oranje-Nassau. In 2016 verhuisde Ton naar het bejaardenhuis van de jezuïeten in Nijmegen, wat voor de individualist die jarenlang alleen had gewoond, niet gemakkelijk was. Zijn gezondheid ging snel achteruit na twee herseninfarcten en in de middag van 12 december overleed hij.

Theo van Eijk

1930-2018

Theo werd geboren in 's-Gravenhage, als middelste van drie kinderen. Zijn vader was conciërge bij de Rijksgebouwen. Tijdens het bombardement op het Bezuidenhout van 3 maart 1945 verwoestte een verdwaalde bom het huis van de familie Van Eijk. Niemand werd gewond, maar het gezin was wel alles kwijt. Theo ging naar het Aloysius College en behaalde daar zijn diploma gymnasium α. Op 7 september 1948 trad hij in bij de jezuïeten in Mariëndaal. Aanvankelijk was hij bestemd voor de missie in Indonesië maar vanwege moeilijkheden met het visum studeerde hij, aanvankelijk als tijdvulling in afwachting van zijn vertrek, geschiedenis in Utrecht. Hij zou uiteindelijk in Nederland blijven en leraar geschiedenis worden. Theo werd op 30 juli 1960 priester gewijd in Maastricht.

Van 1962 tot 1986 was hij leraar geschiedenis en godsdienst aan het Canisius College in Nijmegen. Hij introduceerde een modernere aanpak waarbij de zelfwerkzaamheid van de leerlingen werd bevorderd, een methode die zowel voor de leraar als voor de leerlingen aangenaam was. Theo was ook pastor van de leerlingen en moderator. In 1988 werd Theo archivaris van de Nederlandse jezuïeten en bleef dat tot 2001. Ook daarna bleef hij nog werkzaamheden voor het archief verrichten, zoals de classificatie en soms ontcijfering van de met de hand geschreven brieven van missionarissen. Daarnaast assisteerde hij als pastor in de jezuïetenkerk van de Molenstraat, in diverse bejaardenhuizen, bij de broeders FIC en bij de Kolping Vereniging.

Theo was een begaafd zanger. Dat zat in de genen; zijn zus had een conservatoriumopleiding zang. Ook Theo werd, heel ongebruikelijk, door zijn oversten de gelegenheid geboden om zijn zangtalent te scholen. Dat vertaalde zich uiteraard in zijn bijdragen aan de liturgie. Maar Theo trad ook buiten de kerk professioneel op, in binnen- en buitenland en zelfs voor de radio. Soms werd hij gevraagd als solist, maar het liefst trad hij op in een ensemble. Samen met drie andere zangers vormde hij het Keizer Karel Kwartet, waarmee hij vaak in Frankrijk optrad met educatieve programma's op scholen. Theo zat ook in het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Toonkunstenaars Vereniging.

Aanvankelijk woonde Theo in het grote en statige Canisius College, maar hij was blij toen hij met een groepje medebroeders kon verhuizen naar een kleine communiteit, waar zij zelf kookten en het huishouden deden. In 2013 verhuisde hij naar het Berchmanianum en vervolgens naar Aqua Viva. Op 27 februari 2018 overleed hij aan een longontsteking in het St. Radboud Ziekenhuis. Hij werd begraven op 3 maart, de dag van het Haagse bombardement.

Evert Stagge

1930-2018

Evert werd geboren in Groningen op 29 augustus 1930 in een gezin van drie kinderen. Zijn vader was handelsreiziger. Hij volgde het gymnasium aan het College van het Heilig Kruis in Uden.

Op 20-jarige leeftijd trad hij in bij de jezuïeten. Hij kon naderhand niet meer vertellen waarom. Hij kende de jezuïeten uit zijn parochiekerk in Groningen, waar hij misdienaar was. De jezuïeten waren in zijn ogen *kerels, mannen*. Dat was Evert Stagge ook en daarom voelde hij zich misschien aangetrokken. Daarom kreeg hij tijdens zijn studie waarschijnlijk ook de opdracht, om een tijd te werken in de mijnen en later bij de Spoorwegen. Van 1956 tot 1959 was hij surveillant aan het Stanislas College in Delft. In 1962 werd hij priester gewijd in Maastricht.

Zijn eerste taak na zijn priesterwijding was prefect op het Canisius College. Hij moest de orde bewaren in die bijenkorf van een internaat vol pubers. Het lukte hem ogenschijnlijk moeiteloos. Hij had een natuurlijk gezag en overwicht, hij hoefde maar te kijken en de leerlingen waren bang van hem, terwijl er tegelijkertijd een rust van hem uitging, die hun de veiligheid verschafte, die ze op die leeftijd ook nog nodig hadden. Maar zelf was hij verbaasd dat de jongens hem gehoorzaamden. Zes jaar bleef hij op het College. Toen werd hij pastoor in Zwijndrecht en hij vond het heerlijk. Eindelijk echt priester. En hij hoefde geen ontzag meer in te boezemen. Dat deed hij toch nog steeds, maar het hoefde niet meer en hij vond het zalig.

Na drie jaar stuurde de provinciale overste hem naar de jezuïetenparochie in Den Haag. Hij ging met tegenzin, maar de gelofte van gehoorzaamheid had zo zijn consequenties zei hij. Hij is 9 jaar in Den Haag gebleven en hij was in die tijd niet alleen pastoor van de parochie aan de Elandstraat, maar hij speelde ook een belangrijke rol in het bestuur van de jezuïetenorde. Hij was al die jaren lid van het consult, het verplichte adviesorgaan van de provinciale overste. Hij was zelfs zelf twee maal voor een korte periode vice-provinciaal. Dat werk in Den Haag deed hij zo goed dat hij werd gekozen als deken van Rotterdam. Ook dat deed hij weer zo goed dat hij tot drie termijnen herkozen werd.

Na zijn afscheid als deken bleef hij in Rotterdam wonen. Hij was pastoor van de Goede Herder/Engelbewaarders aldaar en van de Augustinus in Barendrecht, waar hij intensief samenwerkte met de pastorale werkster Marja Beyers. Ook na zijn verhuizing naar Gouda bleef hij tot het laatst pastoraal actief in een bejaardenhuis.

In 2012 onderging hij een hartoperatie. Eind januari 2018 brak hij zijn heup en moest hij geopereerd worden in het ziekenhuis van Gouda. Complicaties hielden hem in het

ziekenhuis en na enige weken werd hem op 6 maart een longontsteking fataal. Een week later vonden de uitvaartdienst en de crematie plaats in zijn woonplaats Gouda.

Paul Smits van Waesberghe

1917-2018

Paul werd op 21 februari 1917 geboren in Breda, als jongste van 12 kinderen, 6 jongens en 6 meisjes. Zijn vader was directeur en mede-eigenaar van de bierfabriek 'De 3 Hoefijzers'. Het gezin was welvarend en diep godsdienstig. Paul ging naar het internaat van Huize Katwijk en behaalde het diploma gymnasium B. Op 7 september 1934 trad Paul, pas 17 jaar oud, in bij de jezuïeten. Drie oudere broers waren hem daarin voorgegaan. Het leverde hem onder medebroeders de bijnaam 'het vierde hoefijzer' op. Op 22 augustus 1947 werd Paul priester gewijd in Maastricht.

Na zijn priesterwijding werd hij leraar godsdienst aan het Stanislascollege in Delft. Daarna kreeg hij de taak novicenmeester te worden in Mariëndaal bij Grave. Tussen 1953 en 1964 heeft hij twaalf lichten jonge jezuïeten ingewijd in het religieuze leven en de spiritualiteit van St. Ignatius. Dat waren in die jaren nog grote groepen. Velen van hen, ook van hen die uittraden, kwamen nog regelmatig bij hem op bezoek in hun latere leven.

Na het noviciaat werd Paul retraitepater in het retraitehuis Loyola in Vught en twee jaar later agoog in het pas gebouwde centrum Guldenberg in Helvoirt. Acht jaar later verhuisde Paul naar Tilburg en in 1982 kwam hij terug in zijn geboortestad Breda. Vanuit Tilburg en Breda gaf Paul gedurende vele jaren geloofspractica, bezinningsdagen en bezinningsweken. Hij wist de ervaringen van mensen te verbinden met wat hen ten diepste beweegt. Zo kregen zij zicht op hun geloof, hun vertrouwen in zichzelf en in de wereld van vandaag. Deze activiteiten deed hij vaak in samenwerking met mevrouw Lutters. Daarnaast begeleidde Paul veel mensen, die in moeilijke omstandigheden verkeerden. Hij noemde zich een tochtgenoot, die een eind meeliep met mensen die zijn hulp nodig hadden. Hij voerde een uitgebreide correspondentie en telefoneerde veelvuldig. De vele condoleancebrieven na zijn dood getuigen ervan dat hij veel mensen geholpen heeft hun leven weer op de rails te krijgen.

In 2015 kwam Paul op 98-jarige leeftijd naar Nijmegen in verband met zijn gezondheid. Daar heeft hij nog bijna drie jaar geleefd. Hij vierde er met vreugde zijn 100ste verjaardag. Daarna ging hij lichamelijk snel achteruit en verloor hij de grip op het leven. Een val waarbij hij zijn heup brak werd hem fataal. Na een kort verblijf in het ziekenhuis kwam hij terug naar huize Aqua Viva, waar hij iets na middernacht op 2 mei overleed. De volle kerk bij zijn uitvaart was het bewijs dat deze warme, hartelijke man voor velen een geestelijke vader en trouwe vriend was.